

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) : Lao People's Democratic Republic (PDR.) เป็นประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดกับประเทศไทย ทั้งในเชิงประวัติศาสตร์ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม มีเขตแดนติดต่อกับประเทศไทยทั้งทางบกและทางน้ำเป็นแนวยาวถึง 1,810 กิโลเมตร และเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล มีพื้นที่ 236,800 ตารางกิโลเมตร (สถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์ และ สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ เวียงจันทน์. 2010 : 7) พรมแดนทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือติดกับประเทศจีนและพม่า ทิศตะวันออกติดกับประเทศเวียดนาม ทิศใต้ติดกับประเทศกัมพูชา และทิศตะวันตกติดกับประเทศไทย ภูมิประเทศแบ่งได้ 3 เขต คือ 1) เขตภูเขาสูงอยู่ทางภาคเหนือของประเทศ 2) เขตที่ราบสูงอยู่ทางภาคใต้ของประเทศ และ 3) เขตที่ราบลุ่มเป็นเขตแนวตามแนวฝั่งแม่น้ำโขงและแม่น้ำต่าง ๆ ซึ่งเป็นเขตที่มีความอุดมสมบูรณ์มากที่สุด เมื่อนำเอาพื้นที่ของเขตภูเขาสูงและเขตที่ราบสูงมารวมกันแล้วจะมากถึง 3 ใน 4 ของพื้นที่ประเทศลาวทั้งหมด (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2014)

เขตการปกครอง แบ่งออกเป็น 1 เขตการปกครองพิเศษ คือ นครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นเมืองหลวง และ 17 แขวง ได้แก่ พงสาลี หลวงน้ำทา บ่อแก้ว หัวพัน หลวงพระบาง เชียงขวาง อุดมไซ ไชยะบูลี เวียงจันทน์ บอลิคำไซ คำม่วน สะหวันนะเขต สาละวัน จำปาสัก เซกอง อັดตะปือ และไชยสมบูรณ์ แขวงที่มีพื้นที่ใหญ่ที่สุด คือ แขวงสะหวันนะเขต (21,774 ตารางกิโลเมตร) แขวงที่มีพื้นที่เล็กที่สุด คือ นครหลวงเวียงจันทน์ (3,960 ตารางกิโลเมตร) มีประชากรจำนวน 6.7 ล้านคน (2013) แขวงที่มีประชากรมากที่สุด คือ สะหวันนะเขต (ประมาณ 900,000 คน) แขวงที่มีประชากรน้อยที่สุด คือ แขวงเซกอง (ประมาณ 90,000 คน) ส่วนนครหลวงเวียงจันทน์มีประชากรประมาณ 730,000 คน (สถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์. 2014 : 2) ประกอบไปด้วยชนชาติต่าง ๆ หลากหลายเชื้อชาติ ซึ่งภาษาลาวจะเรียกกันว่า “ประชาชนบรรดาเผ่า” สามารถจำแนกได้ 48 ชนเผ่า โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ตามถิ่นที่อยู่อาศัย คือ 1) กลุ่มลาวลุ่มเป็นชาวลาวที่อาศัยอยู่ในเขตที่ราบและกระจายอยู่ทั่วประเทศเป็นกลุ่มลาวที่มีมากที่สุดในประเทศ 2) กลุ่มลาวเทิงเป็นชาวลาวที่อาศัยอยู่ในเขตที่ราบสูงจะอยู่ทางภาคใต้

ของประเทศ และ 3) กลุ่มลาวสูงเป็นชาวลาวที่อาศัยอยู่ในเขตภูเขาสูงจะอยู่ทางภาคเหนือของประเทศ ใช้ภาษาลาวเป็นภาษาทางการ ส่วนในกลุ่มลาวเทิงและลาวสูงยังคงมีการใช้ภาษาประจำเผ่าของตนควบคู่กับภาษาลาว สำหรับการรู้หนังสือของลาว ประมาณร้อยละ 78 ของประชากรทั้งประเทศ ชาวลาวส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติและนับเป็นแบบแผนหลักของวัฒนธรรมลาว (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2014)

การสร้างปัจจัยพื้นฐานจำเป็นเพื่อก้าวขึ้นสู่ระบบสังคมนิยมและเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายการสร้างประเทศลาวให้เป็นประเทศสันติภาพ เอกกราช ประชาธิปไตย เอกภาพ และพัฒนาการนั้น ปัจจุบันสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) ได้ใช้ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ ยุทธศาสตร์เพื่อการเติบโตและลดล้างความยากจนแห่งชาติ เรียกว่า ยลช. (National Growth and Poverty Eradication Strategy : NGPES) ซึ่งได้เปลี่ยนชื่อมาจาก แผนลดล้างความทุกข์ยากแห่งชาติ (NPEP) โดยรัฐบาลแห่ง สปป.ลาว ได้ค้นคว้าร่วมกับประเทศญี่ปุ่น เกี่ยวกับการพัฒนาทางเลือกอื่น พบว่าวิธีการพัฒนาแบบธรรมชาติ หรือแบบสมดุล มีความเหมาะสม โดยปฏิบัติตามวิธีการ “สามเหลี่ยม” ที่กลมกรียวเพื่อการพัฒนา ซึ่งคล้ายกับกรณีเตาไฟพื้นเมืองของลาว ที่มีสามขา เพื่อสมดุล สามขา ได้แก่ การเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ, การพัฒนาสังคม-วัฒนธรรม และการปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ต่างฝ่ายต่างค้ำกัน (คณะกรรมการแผนการ และการลงทุน สปป.ลาว. 2004 : 18)

ยลช. เป็นหัวใจของแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ เป็นกรอบยุทธศาสตร์ที่ได้รวบรวมความสำคัญของวิธีการของรัฐบาลสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) ซึ่งมีจุดสองประสงค์หลัก คือ ส่งเสริมการเติบโตและการพัฒนาและลดล้างความทุกข์ยาก เพื่อบรรลุเป้าหมายของประเทศ คือ ให้พ้นจากสภาวะด้อยพัฒนาภายในปี 2020 ทำให้มีการต่อสู้กับความยากจน โดยรัฐบาลได้เสนอยุทธศาสตร์ระยะกลาง (ระยะ 10 ปี) ในการต่อสู้กับความยากจน ด้วยวิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาชนบทและการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป้าหมายสูงสุดต้องการให้ชาติมีความรุ่งเรืองศรีวิไล สังคมมีความสงบและยุติธรรม ประชาชนมีความสุข เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์และเป้าหมายดังกล่าวรัฐบาลได้กำหนดการพัฒนาไว้ 2 ระยะ (กระทรวงแผนการและการลงทุน สปป.ลาว. 2011 : 8-14)

ระยะที่ 1 ปี 1975-1985 ได้พัฒนาตามกลไกเศรษฐกิจแผนการแบบรวมศูนย์ โดยรัฐเป็นผู้ที่มีภาระบทบาทหลัก เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต เป็นเจ้าของการจัดตั้งการผลิต และเป็นผู้จัดสรรแบ่งผลผลิตแรงงาน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระยะนี้ได้ประสบผลสำเร็จสูง

พอสมควร และได้สร้างพื้นฐานวัตถุเทคนิคให้แก่การพัฒนาในระยะต่อมา มีผลงานที่เห็นได้เด่นชัด คือ สามารถรักษาความสงบและเสถียรภาพและขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เส้นทางคมนาคมที่ถูกสงครามทำลายได้รับการปรับปรุง พื้นฟู และยกระดับให้สูงขึ้น ทำให้การคมนาคมขนส่งได้รับความสะดวกสบายและรวดเร็วยิ่งขึ้น พื้นฐานอุตสาหกรรมขยายตัวได้มีการก่อสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำ โรงงานปูนซีเมนต์ โรงงานผลิตเครื่องมือกลกรรม และอื่น ๆ ส่วนด้านการศึกษาและสาธารณสุขได้รับการปรับปรุงและขยายไปสู่ชนบทห่างไกลทุรกันดารทำให้ประชาชนบรรดาเข้าสามารถเข้าถึงการบริการสะดวกสบายยิ่งขึ้น

ระยะที่ 2 ปี 1986 ถึงปัจจุบัน (ปี 2015) ได้พัฒนาไปตามกลไกเศรษฐกิจตลาดที่มีการคุ้มครองและดูแลของรัฐ โดยเปิดกว้างการร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการค้ากับบรรดาประเทศต่าง ๆ ในขอบเขตอนุภาคพื้นและสากล พร้อมกันนี้ก็ได้เปิดกว้างและส่งเสริมการลงทุนภาคเอกชนในและต่างประเทศ พิเศษในปี 1997 สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) ได้เข้าเป็นสมาชิกของสมาคมประชาชาติเอเชีย (ASEAN) อย่างสมบูรณ์, เปิดดำเนินการของตลาดหลักทรัพย์ลาว ปี 2010 และในปี 2013 เข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization) และได้เป็นเจ้าภาพจัดหลายการประชุมระดับสากล และจัดงานมหกรรมกีฬาซีเกมส์ ครั้งที่ 25 ทำให้ชื่อเสียงของประเทศเป็นที่รับรู้ในเวทีสากลอย่างกว้างขวาง

นอกจากนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมก็ได้รับผลสำเร็จอันใหญ่หลวงหลาย ๆ ด้าน เช่น สามารถรักษาเสถียรภาพทางการเมืองและความสงบภายในได้อย่างมั่นคง ภายใต้การเมืองของโลกที่มีความผันแปรอย่างสับสน สามารถรักษาเสถียรภาพและขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจไปอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้สภาพเศรษฐกิจของโลกมีความปั่นป่วน เปลี่ยนแปลงอย่างมาก และในทศวรรษที่ผ่านมาขยายตัวเฉลี่ยประมาณร้อยละ 6 ต่อปี รายรับเฉลี่ยต่อคนเพิ่มขึ้นจาก 245 ดอลลาร์/คน/ปี ในปี 1985 มาเป็น 334 ดอลลาร์/คน/ปี ในปี 1995 และมาเป็น 1,030 ดอลลาร์/คน/ปี ในปัจจุบัน (คาดคะเน ปี 2010) การพัฒนาชนบทและการลดระดับความยากจนได้รับการแก้ไขและประสบผลสำเร็จเป็นลำดับ ทำให้อัตราส่วนผู้ยากจนได้ลดลงอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 43.6 ในปี 1995 มาเป็นร้อยละ 36.7 ในปี 2000 และมาเป็นประมาณร้อยละ 25.2 ในปัจจุบัน (คาดคะเนปี 2010) เฉลี่ยแล้วลดลงประมาณร้อยละ 1.2 ต่อปี การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการเชื่อมโยงกับบรรดาประเทศในขอบเขตอนุภาคพื้นและสากลเป็นปรากฏการณ์ที่เด่นชัด การก่อสร้างเส้นทาง การโทรคมนาคม สนามบินยุทธศาสตร์ สะพานมิตรภาพไทย-ลาว การขยายตัวด้านการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นขบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ตามกลไกเศรษฐกิจใหม่ สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้รับการปรับปรุงซึ่งได้รับรองการวิจัยจากองค์การ UNESCO ให้หลวงพระบางและวัดพูจำปาสักเป็นมรดกโลก ทำให้นักท่องเที่ยวจำนวนนับล้านคนจาก 130 กว่าประเทศหลั่งไหลเข้ามาเที่ยวทำให้การท่องเที่ยวมีความสำคัญเป็นอันดับ 3 ถัดจากไฟฟ้า น้ำตก และเหมืองแร่ได้สร้างงานและกิจกรรมหารายได้ให้แก่ประชาชนและบรรดาชนเผ่าทั้งรายได้จากทางตรงและทางอ้อมนับล้านคน การลงทุนของต่างประเทศในระยะ 35 ปีที่ผ่านมาในแต่ละปีการลงทุนนับพันล้านดอลลาร์สหรัฐจาก 138 ประเทศ โดยเฉพาะด้านการไฟฟ้า น้ำตก เหมืองแร่ กสิกรรม และอุตสาหกรรม-การค้า การลงทุนดังกล่าวก่อให้เกิดการสร้างงานเพราะได้นำเอาเงินทุนตลอดจนเทคนิคและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้าสู่การพัฒนาของประเทศอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ระบบการศึกษาก็ได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นขยายไปสู่ชนบทและเขตห่างไกลทุรกันดาร ปัจจุบันทั่วประเทศมีโรงเรียน 10,006 แห่ง ได้ก่อสร้างมหาวิทยาลัยหลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยสุภานุวงศ์ (หลวงพระบาง) มหาวิทยาลัยจำปาสัก มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และวิทยาลัยอีกหลายแห่งทั้งภาครัฐและเอกชนทั่วประเทศ ระบบสาธารณสุขก็ได้รับการปรับปรุง ยกระดับ และขยายไปสู่ชนบท มีโรงพยาบาลทั้งหมด 151 แห่ง สถานีอนามัย 895 แห่ง ศูนย์ประจำบ้าน 5,850 บ้าน ทำให้ประชาชนลาวและชนเผ่าต่าง ๆ สามารถเข้าถึงการบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพได้ง่ายขึ้น ทำให้อายุยืนเฉลี่ยของประชาชนลาวเพิ่มขึ้นจาก 61.5 ปี ในปี 2005 มาเป็น 63.5 ปี การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระยะ 35 ปีที่ผ่านมายังมีสิ่งท้าทายหลายประการที่สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) จะปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถหลุดพ้นจากการเป็นประเทศด้อยพัฒนาในปี 2020 เป็นต้นไป ปัญหาพัฒนาชนบท การลดช่องความยากจน การสร้างงาน ลดช่องความแตกต่างระหว่างตัวเมืองและชนบท เขตภูเขา เขตที่ราบ และระหว่างภาคต่าง ๆ ตลอดจนการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน

สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) ได้เริ่มกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับแรกในปี 1981 สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 5 ปี ฉบับที่ VI ระหว่างปี 2006 ถึงปี 2010 มีประเด็นสำคัญ คือ หันเปลี่ยนจากการพัฒนาที่ล่าช้าและยังไม่มั่นคง ไปสู่การพัฒนาที่รวดเร็วและต่อเนื่อง, ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ ไปพร้อม ๆ กับการพัฒนามนุษย์ เพิ่มประสิทธิภาพการแข่งขันในเวทีสากล โดยตั้งเป้าหมายอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจให้ได้ร้อยละ 7.5-8 ต่อปี รวมถึงการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนทั้งจากในและต่างประเทศในการพัฒนาเศรษฐกิจมากขึ้น (คณะกรรมการแผนการ และการลงทุน

สปป.ลาว. 2006 : 3) ทำให้เกิดความพยายามในการขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องทั้งในระดับแขวง ระดับเมือง และระดับบ้าน โดยเฉพาะหมู่บ้านยากจน ปัจจุบันนำใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมแห่งชาติ 5 ปี ฉบับที่ VII (2011-2015) เป็นยุทธศาสตร์หันเป็นอุตสาหกรรม และทันสมัย, เปิดกว้างการเชื่อมโยงกับภาคพื้น-สากล และเป็นแผนสืบต่อ “บุกทะลุ” โดยมี 4 บุกทะลุ คือ บุกทะลุด้านจินตนาการ, บุกทะลุด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, บุกทะลุระบบกลไก ครอบอบ ระเบียบการบริหาร และบุกทะลุด้านการแก้ไขความทุกข์ยากของประชาชน เป็นการพัฒนาที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน บรรลุให้ได้เป้าหมายสหัสวรรษ (Millennium Development Goals : MEGs) ให้ได้ภายในปี 2015 (กระทรวงแผนการและการลงทุน สปป.ลาว. 2011 : viii) ดังนโยบายการพัฒนาชนเผ่า หรือ ชนกลุ่มน้อย ของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) แก้วอุ้นเรือน จันทวงศา (2013 : 81-86) กล่าวถึงแนวนโยบายของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ในการพัฒนาชนกลุ่มน้อยว่า เป็นความพยายามในการพัฒนาประเทศให้หลุดพ้นจากปัญหาความยากจน ของชนกลุ่มน้อย เช่น ชนเผ่าม้ง ชนเผ่าลาวกลาง เป็นต้น ความพยายามพัฒนาสู่การหลุดพ้นออกจากประเทศที่ยากจนในปี 2020 นั้น นโยบายหลาย ๆ ด้านของรัฐส่วนใหญ่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการพัฒนาบนพื้นที่สูงเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นนโยบายคลี่คลายการปลูกฝิ่น นโยบายการรวบรวมหมู่บ้านและการตั้งถิ่นฐาน เป็นต้น โดยเฉพาะการดำเนินงานการพัฒนาในเขตพื้นที่สูงที่เป็นที่อยู่อาศัยบนที่ราบสูง

ในด้านการเมืองการปกครองในการบริหารท้องถิ่นของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) มี 3 ระดับ คือ 1) แขวง (เทียบเท่าจังหวัด) 2) เมือง (เทียบเท่าอำเภอ) และ 3) บ้าน (เทียบเท่าหมู่บ้าน) ผู้บริหารสูงสุดในแต่ละระดับ ได้แก่ เจ้าแขวง เจ้าเมือง และนายบ้าน ตามลำดับ (สถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์ และสำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ เวียงจันทน์. 2010 : 8) แขวงหลวงน้ำทา (Luang Nam Tha Province) เป็นแขวงหนึ่งในประเทศที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือสุดของประเทศ ทิศเหนือติดกับประเทศจีน ทิศใต้ติดกับแขวงบ่อแก้ว ทิศตะวันออกติดกับแขวงอุดมไซ และทิศตะวันตกติดกับประเทศพม่า สำหรับภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสลับซับซ้อน จึงเป็นที่อยู่อาศัยของชาวเขาเผ่าต่างๆ ประกอบไปด้วยชนเผ่า 16 ชนเผ่า แบ่งการปกครองออกเป็น 5 เมือง คือ เมืองลอง เมืองนาแล เมืองน้ำทา เมืองสิงห์ และเมืองเวียงภูคา อาชีพหลักของพลเมือง คือ การกสิกรรม การค้า และการบริการ เมืองเวียงภูคาเป็นเมืองที่มีความยากจนกำลังพัฒนาเมืองหนึ่งของแขวง (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2014) เมืองเวียงภูคา แบ่งออกเป็น 7 กลุ่มบ้าน คือ กลุ่มบ้านน้ำสิงห์ กลุ่มบ้านน้ำเทียว

กลุ่มบ้านน้ำฟ้า กลุ่มบ้านน้ำแพ กลุ่มบ้านทุ่งลาด กลุ่มบ้านปากคาน และกลุ่มบ้านน้ำเงิน จำนวน 45 หมู่บ้าน โดยเฉพาะบ้านน้ำเงินซึ่งเป็นบ้านที่มีเหมืองถ่านหินมากเป็นอันดับหนึ่งของแขวงหลวงน้ำทา ประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) ได้แก่ เหมืองถ่านหินของบริษัท ขุดค้นถ่านหินเวียงภูคา จำกัด

บ้านน้ำเงินซึ่งเป็นพื้นที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ อยู่ในกลุ่มบ้านน้ำเงิน ตั้งอยู่ห่างจากเทศบาลเมืองเวียงภูคา 12 กิโลเมตร ลักษณะบ้านน้ำเงินเป็นรูปสี่เหลี่ยม มีพื้นที่ทั้งหมด 110,000 ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศ ทิศเหนือติดกับบ้านโพนทอง ทิศใต้ติดกับบ้านสะโกน ทิศตะวันออกติดกับบ้านไลลอด และทิศตะวันตกติดกับบ้านปางชาย มีจำนวน 81 หลังคาเรือน จำนวน 143 ครอบครัว มีประชากรทั้งหมด 337 คน เป็นชายจำนวน 143 คน เป็นหญิงจำนวน 194 คน เป็นชนเผ่าคือ อาชีพลัก คือ ชาวนาและเกษตรกรรม ในบ้านน้ำเงินมีครอบครัวยากจน 4 ครอบครัว (บ้านน้ำเงิน, 2009 : 1-2)

จากนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศดังกล่าวข้างต้น บริษัท ขุดค้นถ่านหินเวียงภูคา จำกัด ได้รับสัมปทานขุดค้นถ่านหินบริเวณกลุ่มบ้านน้ำเงิน (บ้านน้ำเงิน บ้านสะโกน และบ้านไลลอด) เมืองเวียงภูคา แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นการลงทุนของนักธุรกิจต่างประเทศ คือประเทศไทย แต่ปี 1993 ในเขตสัมปทานดังกล่าว บริษัท ขุดค้นถ่านหินเวียงภูคา จำกัด มีแผนพัฒนาแหล่งถ่านหินบ้านน้ำเงินให้เป็นโครงการตัวอย่างและเป็นการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ให้เป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจสามารถสร้างรายได้ให้ประเทศชาติของลาว ตลอดทั้งเป็นการสร้างงานให้ประชาชนหลายร้อยคนมีรายได้เลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัวอย่างมั่นคง อันจะนำมาซึ่งความอยู่ดีกินดี ทั้งได้ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการใช้เครื่องมือ เครื่องจักรหนัก เพื่อเป็นการพัฒนาฝีมือแรงงาน ให้มีความรู้มากยิ่งขึ้น ส่วนทางด้านการศึกษาสิ่งแวดล้อม บริษัทฯ ถือเป็นนโยบายสำคัญยิ่ง ได้เอาใจใส่ปฏิบัติการรักษาตามแนวทางแบบสากลเพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อประชาชนและธรรมชาติที่อยู่ใกล้เคียง ดังคำขวัญของบริษัทฯ ที่ว่า “มุ่งมั่นพัฒนาควบคู่กับการรักษาสิ่งแวดล้อม” เพื่อเป็นการตอบแทนและรู้บุญคุณประเทศชาติและสังคมของสาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) บริษัทฯ ได้สมทบกับภาครัฐเพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือประชาชนที่อาศัยอยู่รอบข้างเขตขุดค้นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้วยการ พัฒนาโครงการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐในการพัฒนาประเทศ บริษัทฯ ได้ร่วมมือพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้กับท้องถิ่น โดยก่อสร้างเส้นทางตั้งแต่แขวงบ่อแก้วติดกับชายแดนอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ประเทศไทย ไปถึงเขตสัมปทานขุดค้นถ่านหิน (เหมือง)

ระยะทางประมาณ 113 กิโลเมตร พร้อมทั้งได้สร้างอาคารเรียน โรงเรียนบ้านน้ำเงิน สร้างโครงการน้ำสะอาด ก่อสร้างและติดตั้งสายไฟฟ้าเข้า 3 หมู่บ้าน การฟื้นฟูชนบทธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม นอกจากนี้บริษัทฯ ได้ประสานงานกับมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแห่งราชอาณาจักรไทย ขอพระราชทานอุปการะให้แก่โรงเรียนมัธยมสมบุญเวียงจันทน์ โรงเรียนวัฒนธรรมเด็กกำพร้าหลัก 67 ในนครหลวงเวียงจันทน์ และโรงเรียนมัธยมสมบุญสันติภาพ แขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) บริษัทฯ พร้อมให้การสนับสนุนในการพัฒนาเป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลที่จะลดช่องความทุกข์ยากของประชาชนและให้ประเทศ สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป. ลาว) หลุดพ้นจากความด้อยพัฒนาภายในปี 2020 ต่อไป ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้จัดการฝ่ายบริหารของบริษัท ชุคคันทันหินเวียงคุกฯ จำกัด และได้ทำงานอยู่ในประเทศลาวเป็นระยะเวลา 16 ปี (คาดคะเนปี 2010) จึงได้ศึกษาบริบทของบ้านน้ำเงิน พบว่า เป็นบ้านหนึ่งของเมืองเวียงคุกฯ อยู่ในเป้าหมาย 47 เมืองยากจนที่สุด ต้องได้รับการพัฒนาให้หลุดพ้นจากความยากจน ประชาชนยังประสบปัญหาความยากจนซึ่งส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ปัญหาที่พบในชุมชนมีทั้งปัญหาทางด้านสาธารณสุข ขาดห้องส้วม น้ำดื่มที่ไม่สะอาด บริเวณบ้านไม่สะอาด มีคอกสัตว์อยู่ใต้ถุนบ้าน ไม่มีหลุมขยะ ยังไม่มีระบบระบายน้ำ ทุกรอบครัวนอนไม่กางมุ้ง เด็กอายุ 2 ขวบยังฉีดยาไม่ครบ ผู้หญิงอายุ 15-45 ปี ยังฉีดยาไม่ครบ ยังไม่มีการวางแผนครอบครัว สตรีมีครรภ์ยังไม่ได้รับการฝากครรภ์ คลอดลูกกับหมอตายที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรม เด็กเกิดใหม่ไม่ได้รับการเลี้ยงดูด้วยนมแม่อย่างต่ำ 6 เดือน รวมถึงประชาชนยังมีรายได้น้อยทำให้รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ยังขาดแคลนอาหาร เครื่องอุปโภคบริโภค ภายในครัวเรือน จากปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชน บ้านน้ำเงิน ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงวิธีการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชน เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชนเผ่าลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงคุกฯ แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) เพื่อสร้างจิตสำนึกและส่งเสริมศักยภาพให้ชุมชนสามารถพัฒนาเพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเอง

ชนเผ่าลื้อที่อาศัยอยู่ใน สปป.ลาว ส่วนใหญ่จะตั้งถิ่นฐานและทำมาหากินอยู่แขวงภาคเหนือ จาริตประเพณีเหมือนชนเผ่าลาว ฮีตสิบสองครองสิบสี่ นับถือศาสนาพุทธ อย่างเคร่งครัด ลูกหลาน (ผู้ชาย) อายุ 10 ปีขึ้นไปจะต้องบวช ก่อนมีครอบครัว หลังการแต่งงานจะอยู่ฝ่ายใดก็ได้ แต่ตามประเพณี สามปีไป สามปีกลับ (เป็นเขยสามปี, เป็นสะใภ้สามปี) และยัง

เชื้อถื้อผี เช่น ผีพ่อแม่ ผีเรือน ผีบ้าน โดยเฉพาะผีเมือง แต่ละปีต้องได้เลี้ยงฆ่าควายหรือหมูถวาย และต้องห้ามคนในไม่ให้ออก คนนอกไม่ให้เข้าในหมู่บ้าน 3-7 วัน อาชีพหลักคือการทำนา การเกษตร และปลูกพืชผัก เลี้ยงสัตว์ ชีวิตการเป็นอยู่พื้นฐานเศรษฐกิจค่อนข้างมั่นคง มีความขยัน โดยเฉพาะผู้หญิงจะมีความพิเศษในเรื่องการปลูกหม่อน เลี้ยงหม่อน ทอผ้า เย็บปักถักร้อย และค้าขายเป็นอาชีพเสริมให้แก่ครอบครัว (ศูนย์กลางแนวทวารสร้างชาติ, สปป.ลาว. 2005 : 38)

จากปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนบ้านน้ำเงินดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสนใจ ศึกษาวิธีการหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชนเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสม ในการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชนเผ่าลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงจันทน์ แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) แต่เนื่องจากยังไม่มีกระบวนการพัฒนาที่ชัดเจน การพัฒนาชุมชนดังกล่าวควรได้รับการสนับสนุนจาก ภาครัฐและบุคคลภายนอก เพื่อสร้างจิตสำนึก และส่งเสริมศักยภาพให้ชุมชนสามารถพัฒนาเพื่อนำไป ผู้การพึ่งตนเอง ดังนั้นบริษัท ขุดค้นถ่านหินเวียงจันทน์ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัท ที่ดำเนินธุรกิจอยู่ในชุมชนดังกล่าว เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนา จึงได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาคส่วนของรัฐในการพัฒนาให้เป็นระบบ และต่อเนื่องเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาในด้านสาธารณสุข และด้าน เศรษฐกิจ ซึ่งนับว่าเป็นด้านที่มีความสำคัญต่อสุขภาพอนามัย และความมั่นคงต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนชนบท ผู้วิจัยจึงได้นำมื่อนำทฤษฎีต้นแบบการพัฒนาของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีมาเป็นต้นแบบในการพัฒนา รวมทั้ง ทฤษฎีการตัดสินใจและกระทำทางสังคม (The Multiple Factors Theory of Decision Making and Social Action) ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Theory) ทฤษฎีสภาวะทันสมัย (Modernization theory) และทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน (Basic need theory) เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อค้นหารูปแบบการพัฒนาชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่าลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงจันทน์ แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว)

คำถามของการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการด้านสาธารณสุขและเศรษฐกิจของชนเผ่าลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงคุก แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการดำเนินการพัฒนาชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่าลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงคุก แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) ควรเป็นอย่างไร
3. การนำรูปแบบการพัฒนาชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่าลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงคุก แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) ไปทดลองใช้ได้ผลอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่าลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงคุก แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นอย่างไร
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่าลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงคุก แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว)
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการพัฒนาชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่าลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงคุก แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว)

สมมติฐานการวิจัย

ผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นหลังการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุข และด้านเศรษฐกิจ โดยการมีส่วนร่วม ของชนเผ่าลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงคุก แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) ดีขึ้นจากสภาพเดิมก่อนการพัฒนา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ทำการศึกษาวิจัยการพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่า ลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงคุก แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ รูปแบบการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุขและเศรษฐกิจ โดยการมีส่วนร่วมเพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเองและมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นของชนเผ่า ลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงคุก แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว)

3. วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะการวิจัย ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่า ลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงคุก แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว)

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่า ลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงคุก แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว)

ระยะที่ 3 การทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการพัฒนาชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่า ลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงคุก แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว)

4. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปร ที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 1

4.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกของชนเผ่า ลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงคุก แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) จำนวน 81 หลังคาเรือน จำนวน 113 ครอบครัว มีประชากร จำนวน 337 คน เป็นหญิง จำนวน 194 คน ชาย จำนวน 143 คน

4.1.2 ตัวแปรในการวิจัย ได้แก่

ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบของการพัฒนาชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่า ลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงคุก แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว)

ตัวแปรตาม คือ ผลลัพธ์ ของความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนของชนเผ่า ลื้อ
ดังนี้

- 1) การพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุข เกี่ยวกับโครงการประเมินบ้านตัวอย่างสาธารณสุขของบ้านน้ำเงิน จำนวน 1 ตัวแปร มี 22 ข้อ คือ
- 1.1) สามารถเข้าถึงจุดบริการสุขภาพภายใน 2 ชม. โดยทางเดิน
 - 1.2) มีแผนที่บ้าน ที่ตั้งหลังคาเรือนครบถ้วน
 - 1.3) มี คณะกรรมการอาสาสมัครหมู่บ้าน (คสบ).ดำเนินงานปกติ
 - 1.4) มีหอข่าวด้านสาธารณสุข
 - 1.5) มีน้ำลินใช้เพียงพอตลอดปี
 - 1.6) ไม่มีการระบาดของโรคเกิดขึ้นตามฤดูกาล
 - 1.7) มี อาสาสมัครหมู่บ้าน (อสบ.) หรือหมอชาวบ้าน หมอตำแย
 - 1.8) มีผู้ยาประจำบ้านดำเนินปกติ (ไม่ขาดทุน)
 - 1.9) มีส้วมและยังใช้เป็นประจำ
 - 1.10) ดื่มน้ำสะอาด (น้ำต้มสุกทุกครั้ง)
 - 1.11) บริเวณใต้ถุนบ้าน/รอบบ้านสะอาดทุกวัน
 - 1.12) ไม่มีสัตว์อยู่ใต้ถุนบ้าน ทำคอกสัตว์ไว้นอก
 - 1.13) มีหลุมขยะ ทำลาย เผาประจำ
 - 1.14) มีการระบายน้ำเสีย ไม่มีแหล่งเพาะพันธุ์ของยุง
 - 1.15) ถางหญ้าขอบเขตรอบบ้านให้สะอาดอยู่เสมอ
 - 1.16) ทุกครอบครัวนอนในมุ้ง
 - 1.17) เด็กอายุ 2 ปี ในครอบครัวฉีดวัคซีนครบ (มีบัตร)
 - 1.18) ผู้หญิงในครอบครัวอายุ 15 – 45 ปี ฉีดวัคซีนครบ (มีบัตร)
 - 1.19) มีการวางแผนครอบครัว (ลูกห่าง)
 - 1.20) สตรีมีครรภ์ได้รับการฝากครรภ์กับแพทย์ 1 ครั้งขึ้นไป (มีบัตร)
 - 1.21) คลอดลูกกับหมอตำแยที่ได้ผ่านการฝึกอบรมหรือแพทย์
 - 1.22) เด็กเกิดใหม่ได้รับการเลี้ยงนมแม่อย่างต่ำ 6 เดือน
- 2) การพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ จำนวน 6 ตัวแปร คือ
- 2.1) รายได้ครัวเรือน
 - 2.2) รายจ่ายครัวเรือน
 - 2.3) จำนวนพืชเพื่อการยังชีพ
 - 2.4) จำนวนสัตว์เพื่อการยังชีพ

2.5) จำนวนเห็ดเพื่อการยังชีพ

2.6) จำนวนสินค้าอุปโภคบริโภคที่ซื้อจากร้านค้า

4.2 กลุ่มตัวอย่างและผู้ที่เกี่ยวข้องในการวิจัยในระยะที่ 2

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยสมาชิกของชุมชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการและสามารถเข้าร่วมทุกกิจกรรมตลอดโครงการ จำนวน 25 ครอบครัว ส่วนผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ภาครัฐ นักวิชาการ นักพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชน พนักงานบริษัท ชุมชนถ่านหินเวียงจันทน์ จำกัด และผู้วิจัย

4.3 กลุ่มทดลองและตัวแปรในระยะที่ 3

4.3.1 กลุ่มทดลอง ได้แก่ สมาชิกชนเผ่าลื้อ จำนวน 25 ครอบครัว

4.3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1) ตัวแปรอิสระ คือ รูปแบบของการพัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่าลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงจันทน์ แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว)

2) ตัวแปรตาม คือ ผลลัพธ์ของความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนของชนเผ่าลื้อ

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการพัฒนา หมายถึง ลักษณะของโครงการที่มีกิจกรรมต่างๆ ในการพัฒนาชุมชนและสามารถอธิบายลำดับขั้นตอนของกิจกรรมนั้นๆ ได้ถึงการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมต่างๆ ที่ได้ตั้งใจทำให้ชุมชนของชนเผ่าลื้อเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีกระบวนการ ขั้นตอนและการเปลี่ยนแปลงที่จะให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยชนเผ่าลื้อสามารถดำเนินไปได้ด้วยตนเอง

ชุมชน หมายถึง ชนเผ่าลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงจันทน์ แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) มีเนื้อที่ทั้งหมด 110,000 ตารางกิโลเมตร มีจำนวนวน 81 หลังคาเรือน จำนวน 113 ครอบครัว มีประชากร จำนวน 337 คน เป็นหญิงจำนวน 194 คน ชายจำนวน 143 คน

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ชุมชนของชนเผ่าลื้อเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ตั้งแต่คิดโครงการ/กิจกรรม โดยเริ่มค้นหาปัญหา สาเหตุ วางแผน ตัดสินใจ ดำเนินงาน ระดมทรัพยากร กำหนดเป้าหมาย สรุบบทเรียน ติดตามประเมินผล รับผลที่เกิดร่วมกัน

การพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุข หมายถึง การสร้างความเข้มแข็งทางด้านสุขภาพให้แก่ชุมชนกลุ่มเป้าหมาย และปรับปรุงการรักษาสุขภาพพื้นฐานภายในบ้านให้มีความยั่งยืนของแต่ละครอบครัว คือ มีส้วมและยังใช้เป็นประจำ ดื่มน้ำสะอาด (น้ำต้มสุกทุกครั้ง) บริเวณใต้ถุนบ้าน/รอบบ้านสะอาดทุกวัน ไม่มีสัตว์อยู่ใต้ถุนบ้าน ทำคอกสัตว์ไว้นอก มีหลุมขยะ ทำลาย เผาประจำ มีการระบายน้ำเสีย ไม่มีแหล่งเพาะพันธุ์ของยุง ถางหญ้าขอบเขตรอบบ้าน ให้สะอาดอยู่เสมอ ทุกครอบครัวนอนในมุ้ง เด็กอายุ 2 ปี ในครอบครัวฉีดวัคซีน (มีบัตร) ผู้หญิงในครอบครัวอายุ 15-45 ปี ฉีดวัคซีน (มีบัตร) มีการวางแผนครอบครัว (ลูกห่าง) สตรีมีครรภ์ได้รับการฝากครรภ์กับแพทย์ 1 ครั้งขึ้นไป (มีบัตร) คลอดลูกกับหมอดำแยที่ได้ผ่านการฝึกอบรม หรือแพทย์ และเด็กเกิดใหม่ได้รับการเลี้ยงดูนมแม่อย่างต่ำ 6 เดือน

การพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ชุมชนที่เน้นการพึ่งตนเอง การยังชีพในครัวเรือน และชุมชน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยชุมชนสามารถผลิตข้าว เลี้ยงปลา และถนอมอาหารไว้บริโภคในครอบครัวและชุมชนได้อย่างพอเพียง ผลผลิตในส่วนที่เหลือสามารถนำไปขายและกำหนดราคาเองได้ ซึ่งชุมชนของชนเผ่าลื้อ บ้านน้ำเงิน เมืองเวียงภูคา แขวงหลวงน้ำทา สามารถพึ่งตนเองในด้านอาหาร โดยการปลูกพืชผัก และเลี้ยงสัตว์ บริโภคในครัวเรือนและชุมชน

รายได้ครัวเรือน หมายถึง รายได้ทั้งหมดที่ครัวเรือนหาได้ในรอบ 1 เดือน

รายจ่ายครัวเรือน หมายถึง รายจ่ายทั้งหมดที่ครัวเรือนใช้ไปในรอบ 1 เดือน

จำนวนพืชเพื่อการยังชีพ หมายถึง พืชทั้งหมดที่ครัวเรือนมีอยู่เพื่อการยังชีพในชีวิตประจำวัน ได้แก่ พริก มะละกอ หอม กระเทียม มะเขือ ตะไคร้ มะนาว ถั่วฝักยาว เป็นต้น โดยนับจำนวนรวมเป็นต้น

จำนวนสัตว์เพื่อการยังชีพ หมายถึง จำนวนสัตว์ทั้งหมดที่ครัวเรือนมีอยู่เพื่อการยังชีพในชีวิตประจำวัน ได้แก่ หมู เป็ด ไก่ ปลา กบ เป็นต้น โดยนับจำนวนรวมเป็นตัว

จำนวนเห็ดเพื่อการยังชีพ หมายถึง จำนวนเห็ดทั้งหมดที่ครัวเรือนที่มีอยู่เพื่อการยังชีพในชีวิตประจำวัน ได้แก่ เห็ดชนิดต่างๆ โดยนับจำนวนเป็นถุง (หัวเชื้อเห็ด)

จำนวนสินค้าอุปโภคบริโภคที่ซื้อจากร้านค้า หมายถึง จำนวนสินค้าอุปโภคบริโภคทั้งหมดที่ครัวเรือนซื้อจากร้านค้าในหมู่บ้าน ได้แก่ น้ำปลา ผงชูรส พริก มะเขือ หอม กระเทียม มะนาว สับู ยาตีฟัน ยาสระผม สุรา บุหรี่ เป็นต้น โดยนับจำนวนรวมเป็นชนิดของสินค้าที่ซื้อ 12 ชนิด

ปีที่ใช้ เป็นปีคริสตศักราช

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผลการทดลองทำให้ได้รูปแบบในการพัฒนาที่สามารถนำไปพัฒนาชุมชนจนสามารถแก้ไขปัญหาและความต้องการของชุมชนได้
2. ประชาชนของชนเผ่าลื้อมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีสุขภาพอนามัยและมีเศรษฐกิจดีขึ้นสามารถพึ่งตนเองได้
3. เป็นตัวอย่างของการพัฒนาชุมชนอื่นๆ ต่อไป